

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Tėvų Pareigos: Vaiko Globa Ir Bendravimo Teisės](#) > [Scotland](#)

Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Škotija

1 Ką iš tikrųjų reiškia teisinė sąvoka „tėvų atsakomybė“? Kokios yra asmens, turinčio tėvų atsakomybę, teisės ir pareigos?

Škotijoje tėvų teisės ir pareigos vadinamos tėvų teisėmis ir pareigomis.

Kiek tai įmanoma ir atitinka vaiko interesus, asmuo, turintis tėvų pareigas vaikui, turi:

- saugoti ir skatinti vaiko sveikatą, raidą ir gerovę;
- tinkamai atsižvelgdamas į vaiko raidos etapą teikti vaikui nurodymus ir patarimus;
- jei vaikas negyvena su vienu iš tėvų – reguliariai bendrauti su vaiku;
- veikti kaip vaiko teisinis atstovas.

Kad asmuo galėtų vykdyti savo pareigas, jis turi teises. Tėvų teisės yra šios:

- teisė, kad vaikas gyventų su vienu iš tėvų arba teisė nustatyti vaiko gyvenamąją vietą;
- teisė kontroliuoti vaiko auklėjimą, teikti dėl jo nurodymus ar patarimus tinkamai atsižvelgiant į vaiko raidos etapą;
- jei vaikas su vienu iš tėvų negyvena – teisė reguliariai bendrauti su vaiku;
- teisė būti vaiko teisiniu atstovu.

2 Kaip paprastai nustatoma, kam priklauso tėvų atsakomybė už vaiką?

Vaiko motina automatiškai turi tėvų teises ir pareigas. Vaiko tėvas tėvų teises ir pareigas turės tuo atveju, jei:

- jis buvo susituokęs su motina jos pastojimo metu arba vėliau;
- kartu su motina jis užregistravo vaiko gimimą 2006 m. gegužės 4 d. arba vėliau;
- jis ir motina sudarė ir užregistravo nustatytos formos susitarimą (žr. atsakymą į 5 klausimą);
- tėvų teises ir pareigas jam suteikė teismas.

Bet kuris vaiku suinteresuotas asmuo gali prašyti teismo suteikti tėvų teises ir pareigas.

3 Ar gali būti tėvų atsakomybė paskirta kitam asmeniui, jeigu tėvai negali arba nenori vykdyti pareigų savo vaikams?

Taip. Teismas tėvų teises ir pareigas gali suteikti kitam asmeniui, kuris nėra vienas iš vaiko tėvų, arba gali paskirti asmenį vaiko globėju.

4 Jeigu tėvai nutraukia santuoką arba išsiskiria, kaip išsprendžiamas tėvų atsakomybės nustatymo ateityje klausimas?

Jei tėvai nutraukia santuoką arba išsiskiria, tai savaime neturi įtakos tam, kas turi tėvų teises ir pareigas. Jei tėvai negali susitarti dėl to, kas geriausia jų vaikui, vienas iš tėvų arba abu tėvai gali prašyti teismo išspręsti klausimą. Teismas pirmiausia turi atsižvelgti į atitinkamo vaiko interesus. Teismas negali priimti nutarties, išskyrus atvejus, kai nutarties priėmimas labiau atitinka vaiko interesus, nei jos nepriėmimas. Be to, teismas, atsižvelgdamas į vaiko amžių ir brandą, turi atsižvelgti į bet kokią vaiko išreikštą nuomonę.

5 Jeigu tėvai sudaro sutartį dėl tėvų atsakomybės, kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis, kad sutartis būtų teisiškai įpareigojanti?

Susitarimas, kuriuo tėvui suteikiamos tėvų teisės ir pareigos, turi būti sudarytas nustatyta forma ir užregistruotas, kad turėtų teisinę galią. Forma pateikiama [Škotijos vyriausybės svetainėje](#).

Susitarimą turi pasirašyti kiekvienas iš tėvų dalyvaujant vienam liudytojui, sulaukusiam 16 metų; liudytojas taip pat turi pasirašyti susitarimą. Tas pats asmuo gali būti abiejų parašų liudytojas. Susitarimas turi būti užregistruotas Tarybos ir sesijų knygoje, kol motina vis dar turi tėvų teises ir pareigas, kurias ji turėjo susitarimo pasirašymo metu.

6 Jeigu tėvai negali susitarti dėl tėvų atsakomybės, kokios alternatyvios priemonės padeda šį konfliktą išspręsti nesikreipiant į teismą?

Yra įvairių neteisminio ginčų sprendimo būdų. Pavyzdžiui:

- šeimos taikinamasis tarpininkavimas (kai tarpininkas šeimos nariams suteikia galimybę pasikalbėti jiems rūpimais klausimais, nagrinėti galimybes ir susitarti dėl tolesnių veiksmų);
- tarpininkavimas dalyvaujant advokatai (kai tarpininkas yra advokatas, kuris taip pat turi kvalifikaciją dėl tarpininkavimo);
- arbitražas (kai šalys susitaria paskirti asmenį, vadinamą arbitru, kuris nagrinės ginčą ir kurio sprendimas joms bus privalomas);
- bendradarbiavimo teisė (kai abi šalys turi advokatus ir advokatai susitaria bandyti išspręsti ginčą nesikreipiant į teismą).

7 Jeigu tėvai kreipiasi į teismą, kokius su vaiku susijusius klausimus gali išspręsti teisėjas?

Teisėjas gali priimti nutartis dėl:

- tėvų pareigų;
- tėvų teisių;
- globos;
- vaiko turto administravimo.

8 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa turi priklausyti tik vienam iš tėvų, ar tai reiškia, kad jis gali visus su vaiku susijusius klausimus spręsti nepasitaręs su antruoju iš tėvų?

Kiekvienas asmuo, turintis tėvų teises ir pareigas vaiko atžvilgiu, turi dalyvauti priimant sprendimus dėl to vaiko. Kai tėvų teises ir pareigas turi tik vienas iš tėvų, jis gali priimti sprendimus visais klausimais nesitardamas su kitu iš tėvų.

9 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa priklauso abiem tėvams, ką tai iš tikrųjų reiškia?

Jei abu tėvai turi visas teises ir pareigas vaiko atžvilgiu, jie abu turi teisę, kad vaikas su jais gyventų, arba teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą. Jei vaikas gyvena su vienu iš tėvų, kitas iš tėvų turi teisę reguliariai bendrauti su vaiku.

Galioja bendras principas, kad abu tėvai turi prisidėti prie savo vaikų auklėjimo, kai tai įmanoma ir atitinka vaiko interesus. Jei tėvai negali susitarti, teismas nustatys, su kuriuo iš tėvų ir kada gyvens vaikas. Teismas gali nurodyti, kad skirtingu laiku vaikas gyvens su skirtingais asmenimis.

10 Į kokį teismą reikia kreiptis, jeigu norima pateikti pareiškimą dėl tėvų atsakomybės? Kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis ir kokie dokumentai turi būti pridedami prie pareiškimo?

i. Ieškinį dėl tėvų pareigų galima pareikšti Sesijų teisme arba šerifo teisme. Prašymą galima pateikti įprastame ieškinyje dėl santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium.

ii. Klausimas, į kurį teismą kreiptis, yra asmeninio pasirinkimo dalykas. Jei ieškinys dėl santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium nenagrinėjamas, Sesijų teismas turi jurisdikciją nagrinėti prašymą priimti nutartį dėl tėvų pareigų, jei vaiko įprastinė gyvenamoji vieta yra Škotijoje, o šerifo teismas turi jurisdikciją nagrinėti tokį ieškinį, jei vaiko įprastinė gyvenamoji vieta yra teismo geografinės vietos šerifo apygardoje. [Škotijos teismų ir specializuotų teismų tarnybos svetainėje](#) pateiktas žemėlapis, kuriame parodytos teismų vietos, ir nurodyti adresai bei kontaktiniai duomenys.

iii. Prašymą dėl tėvų teisių ir pareigų reikia pateikti Sesijų teismui (kaip šaukimą) arba šerifo teismui (kaip pradinį raštą). Kaip ir ieškinių dėl santuokos nutraukimo atveju kiekvienas teismas turi savo taisykles, kuriose nustatyta tokio prašymo forma. Žr. puslapio apie [santuokos nutraukimą](#) 11 punkto 6 papunktį.

Formalumi ir dokumentai

iv. Norint pateikti prašymą bet kuriame iš šių teismų reikia mokėti mokesčių. Dėl atvejų, kai nuo mokesčių gali būti atleidžiama, žr. puslapio apie [santuokos nutraukimą](#) 11 punkto 8 papunktį.

v. Su bet koku tokio pobūdžio prašymu reikia pateikti vaiko gimimo įrašo išrašą. Teismas nepriims nei fotokopijos, nei sutrumpintos liudijimo formos.

11 Kokia tvarka yra taikoma šiais atvejais? Ar galima pasinaudoti pagreitinto proceso tvarka?

Tokio pobūdžio prašymams supaprastinta procedūra nenumatyta. Procedūros nurodytos puslapio apie [santuokos nutraukimą](#) 11 punkto 6 papunktyje nurodytose taisyklėse. Galima prašyti priimti laikiną nutartį, kai manoma, kad tai reikalinga.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Konsultacijos ir pagalba tėvų valdžios klausimais teikiamos atsižvelgiant į įprastus įstatyme numatytus finansinius kriterijus. Bylose dėl tėvų valdžios taip pat galima gauti civilinę teisinę pagalbą atsižvelgiant į tris įprastus įstatyme numatytus finansinio tinkamumo, pagrįstumo ir pakankamo pagrindo kriterijus.

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl tėvų atsakomybės?

Taip.

14 Tam tikrais atvejais, kad būtų įvykdytas sprendimas dėl tėvų atsakomybės, gali prireikti kreiptis į teismą. Į kokį teismą reikia kreiptis ir kokia tvarka yra taikoma?

Dėl to paties ieškinio galima pradėti procesą dėl teismo nutarties nevykdymo. Jei teismo nutartis nevykdoma, gali būti priimamas sprendimas dėl nepagarbos teismo procesui.

15 Ką reikia padaryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl tėvų atsakomybės būtų pripažintas ir vykdomas šioje valstybėje narėje?

Jei norite, kad būtų vykdomas kitoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, šis klausimas reglamentuotas Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003 (paprastai vadinamas Reglamentu „Briuselis IIa“). Kitos valstybės narės teismo sprendimas dėl tėvų valdžios vykdymo vaiko atžvilgiu yra vykdytinas Škotijoje, jei: 1) buvo pateiktas prašymas; 2) pagal prašymą teismo sprendimas buvo paskelbtas vykdytinu Škotijoje.

Šio prašymo pateikimo procedūra nustatyta Škotijos teisėje. Prašymą kartu su konkrečiais dokumentais (jie nurodyti Reglamente „Briuselis IIa“) reikia pateikti Sesijų teismui. Gali būti naudinga gauti teisinę konsultaciją šiuo klausimu.

Pagal Reglamentą „Briuselis IIa“ tam tikri teismo sprendimai yra vykdytini kitose valstybėse narėse nereikalaujant teismo sprendimo paskelbti vykdytinu.

16 Į kurį šios valstybės narės teismą reikia kreiptis norint užginčyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl tėvų atsakomybės pripažinimą? Kokios procedūros taikomos tokiais atvejais?

Jei norite ginčyti kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo pripažinimą, šis klausimas reglamentuotas Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003 (paprastai vadinamas Reglamentu „Briuselis IIa“). Reglamente „Briuselis IIa“ nustatyti pagrindai, kai sprendimas nepripažįstamas.

Reikia pateikti prašymą pagal Škotijos teisėje nustatytą procedūrą. Prašymą kartu su konkrečiais dokumentais (jie nurodyti Reglamente „Briuselis IIa“) reikia pateikti Sesijų teismui. Gali būti naudinga gauti teisinę konsultaciją šiuo klausimu.

Pagal Reglamentą „Briuselis IIa“ tam tikri teismo sprendimai yra vykdytini ir pripažįstami kitose valstybėse narėse nereikalaujant teismo sprendimo paskelbti vykdytinu.

17 Kokios šalies teisę taiko teismas procese dėl tėvų atsakomybės, jei vaikas ar bylos šalys negyvena šioje valstybėje narėje arba yra skirtingų

Šalių piliečiai?

Jei Škotijos teismas turi jurisdikciją, jis paprastai taikys Škotijos teisę. Jei manoma, kad konkretus klausimas reglamentuotas atitinkamame užsienio valstybės įstatyme, kuris skiriasi nuo Škotijos įstatymo, tą įstatymą reikia nurodyti ir pagrįsti jo taikymą. Gali būti išskirtinių aplinkybių, kai bylos šalys prašo taikyti užsienio teisę; tokiais atvejais Škotijos teismas gali į šį prašymą atsižvelgti.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 09/08/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.